

Remissvar gällande Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – författningsförslag med anledning av bestämmelserna i det nya luftkvalitetsdirektivet om tillgång till rättslig prövning och rätt till skadestånd samt Naturvårdsverkets delredovisning av regeringsuppdrag med förslag till genomförandet av det nya luftkvalitetsdirektivet.

Implementeringsrådets uppdrag

Implementeringsrådet har i uppgift att bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt. Implementeringsrådets arbete ska utgå ifrån ett företagsperspektiv.

Med anledning av detta begränsar Implementeringsrådet sitt remissvar till att diskutera de delar som rådet bedömer kan komma att särskilt påverka företagens villkor och konkurrenskraft.

Sammanfattning

Implementeringsrådet har inga invändningar mot de förslag som presenteras i Naturvårdsverket och Regeringskansliets promemoria. Däremot efterlyser Implementeringsrådet en djupare analys av vilka konsekvenser det kommunala ansvaret för åtgärdsprogram (avsnitt 4.3.3) kan få på företagens lika villkor, samt att vägledning för sådana åtgärdsprogram ska ta små- och medelstora företag i beaktande vid utformningen av åtgärder och styrmedel.

Kommuner eller Naturvårdsverket ska som huvudregel upprätta förslag till, och fastställa åtgärdsprogram (Avsnitt 4.3.3)

Implementeringsrådet har inga invändningar mot Naturvårdsverkets förslag om att kommuner och Naturvårdsverket får det huvudsakliga ansvaret att uträtta och genomföra åtgärdsprogram. Förslaget möjliggör hänsyn till lokala förutsättningar och villkor. Enskilda kommuners tolkningar av regelverket blir betydande när det gäller i vilken omfattning företag påverkas av åtgärdsprogram.

Olika kommunala bedömningar om krav och åtgärder på och inom åtgärdsprogram kan innebära direkt och indirekt påverkan på företagens lika villkor, särskilt vid sanktioner eller åtgärder riktade mot enskilda verksamhetsutövare. Det kan vara administrativt betungande för företag att förhålla sig till kommuners olika tolkningar, krav och bedömningar av samma regelverk. Därför ser Implementeringsrådet att en djupare analys av i vilken omfattning olika kommunala tolkningar av regelverken påverkar företag och verksamheter i olika kommuner hade varit nödvändigt och fördelaktigt.

Sådan djupgående analys är särskilt motiverad i och med de sänkta gränsvärden som införs och som medför att fler åtgärdsprogram kan behöva upprättas än tidigare samt medföra att fler kommuner ska upprätta förslag till och genomföra åtgärdsprogram.

Implementeringsrådet rekommenderar vidare att tydlig vägledning finns tillgänglig för behöriga myndigheter, med avseende på vilka åtgärder som är mest lämpliga och effektiva för att minska luftföroreningar utan att belasta berörda företag och verksamhetsutövare med icke-ändamålsenliga ekonomiska eller administrativa bördor.

Övrig kommentar

Implementeringsrådet noterar även att Naturvårdsverket inom ramen för regeringsuppdraget ska göra en översyn av nuvarande zonindelning. Implementeringsrådet vill här lyfta det tidigare genomförandet av luftkvalitetsdirektivet där Sverige valde att samtliga kommuner ska

genomföra kontroller av luftkvaliteten. Sveriges genomförande går utöver kraven i luftkvalitetsdirektivet när det gäller utformning av provtagningspunkter utifrån befolkningstäthet. Det tidigare genomförandet har också lett till frågor om hur representativa provtagningspunkterna är för den genomsnittliga befolkningsexponeringen. Sveriges tidigare genomförande har lyfts som exempel på överimplementering av bland annat Expertgruppen för Offentlig Ekonomi (ESO) i rapporten *2018:5 Tänk efter före! En ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser*.¹ Rapporten pekar att genomförandet skedde utan en bredare samhällsekonomisk analys.

Vid översynen av zonindelningen rekommenderar Implementeringsrådet att tidigare överimplementering uppmärksammas och att direkta och indirekta konsekvenser för företagens villkor och kostnader vid fortsatt implementering beaktas.

Detta remissvar har beslutats per capsulam av Implementeringsrådet 2025-10-20.

Kontaktperson i ärendet är biträdande sekreterare Mikkel Seierup Bagge (förnamn.efternamn@regeringskansliet.se).

¹ Sara Forsstedt, Tänk efter före! En ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser, Rapport till Expertgruppen för Studier i Offentlig Ekonomi 2018:5 (Stockholm: Regeringskansliet, Finansdepartementet, 2018),